

6.3 Lietuviai, pasklidę po pasaulį

Dipukai (angl. *displaced persons* – DP), pabėgėliai, perkeltieji asmenys; žmonės, karo veiksmų metu išvykę ar išvežti iš savo gyvenamosios teritorijos ir atsidūrę užsienyje.

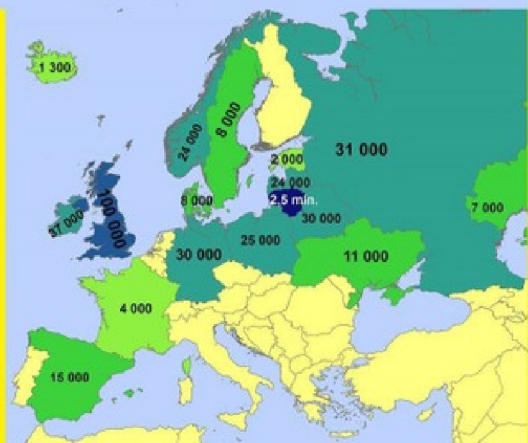
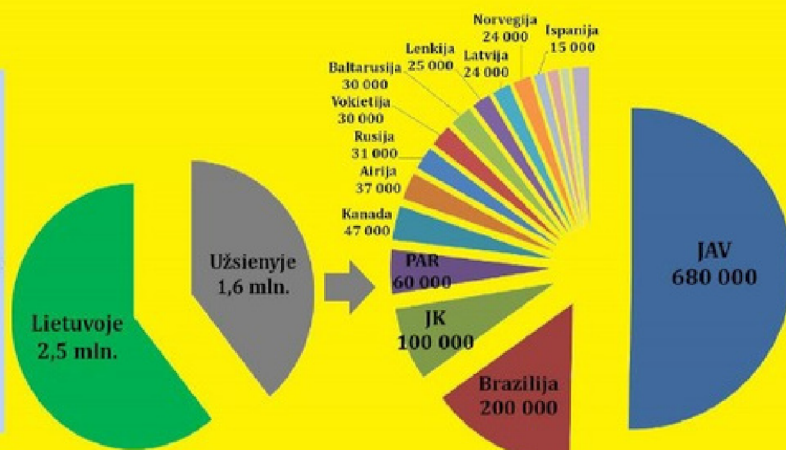
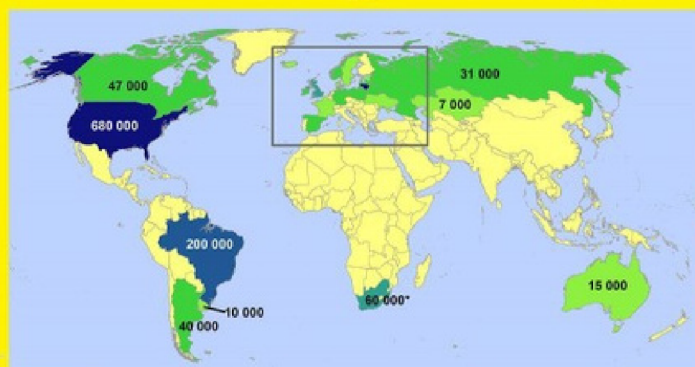
Emigracija (lot. *emigratio* – išsikėlimas) – žmonių išsikėlimas iš tėvynės į kitas valstybes dėl ekonominių, politinių, religinių priežasčių. Gali būti savanoriška arba prievartinė.

1. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.

Mūsų šalies istorija labai sudėtinga. Šimtai tūkstančių lietuvių, ieškodami geresnio gyvenimo, kadaise emigravo į kitus pasaulio kraštus. Istorikai išskiria net keturias emigracijos iš Lietuvos bangas. Pirmoji banga (vadinamieji „grynoriai“) ėmė plūsti XIX a. pabaigoje. Dešimtys tūkstančių lietuvių iškeitė savo darbus tėvynės žemės ūkyje į Pensilvanijos kasyklas, Čikagos skerdyklas ir kitų didmiesčių gamyklas. Prastai mokėdami angliškai jie įkūrė savo rajonus ir bendruomenes, leido savo laikraščius, turėjo orkestrus, pastatė savo bažnyčių. Pirmoji banga sustabdyta 1908 m., kai buvo apribota imigracija į JAV. Antroji emigracijos iš Lietuvos Respublikos banga – 1920–1940 m. Kai kurie tyrinėtojai šiuos emigrantus priskiria prie „grynorių“ ir neiškiria kaip atskiros emigracijos bangos. Daugiausia žmonių tuo laiku vyko į Pietų Amerikos valstybes (Argentina, Urugvajų, Braziliją) ir Pietų Afrikos Respubliką.

Trečioji banga prasidėjo po Antrojo pasaulinio karo. Žmonės, sugebėję ištrūkti iš sovietinio pragaro, maždaug 1948 m. pagaliau gavo teisę palikti perpildytas pabėgėlių stovyklas Vokietijoje. JAV, niekada nepripažinusios Lietuvos okupacijos, juos priėmė. Tai buvo daugiausia elitas: intelektualai, menininkai. Jausdamiesi ištremti iš Tėvynės, jie buvo nusiteikę labai patriotiškai – dalyvavo lietuvių sambūriuose, kurių svarbiausi buvo lietuviškos bažnyčios. Kai kurie emigrantai paliko patogų gyvenimą JAV ir grįžo į ką tik atkurtą Lietuvą padėti jai savo sukauptą patirtimi, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus, rašytojas Kazys Almenas, ne vienas verslininkas.

Lietuviai pasaulyje

6.3 Lietuviai, pasklidę po pasaulį

2. Išnagrinėkite schemą ir žemėlapius. Nustatykite, kuriose šalyse įkurtos didžiausios lietuvių bendruomenės. Kokias užsienio lietuvių bendruomenes žinate? Išvardykite.

Ketvirtoji emigrantų banga prasidėjo po nepriklausomybės atkūrimo. Ją skatino ekonominės priežastys. Vienu metu daugiau kaip pusė gavusiųjų turistines JAV vizas nebegriždavo į Lietuvą. Lietuvai 2004 m. įstojus į Europos Sąjungą šis srautas sumenko, nes dauguma emigrantų traukė į Europos šalis. Gausios lietuvių bendruomenės susikūrė JAV, Didžiojoje Britanijoje, Airijoje, Ispanijoje. Nemažai lietuvių perima šalies, į kurią atvyksta, papročius, kultūrą, gyvenimo įpročius ir kalbą. Nepaisant tolimų atstumų, svarbiausia išlaikyti ryšį su tėvyne, savo darbais garsinti ją visame pasaulyje.

Pagal www.global.truelithuania.com

Klausimai ir užduotys.

1. Išvardykite priežastis, kurios vertė lietuvius palikti tėvynę.
2. Įvardykite pagrindines lietuvių emigracijos bangas ir kryptis.
3. Surenkite diskusiją „Kaip emigrantas gali išsaugoti savo tautinę tapatybę?“.
4. Įvardykite, su kokiomis problemomis susiduria emigrantai. Pateikite kuo daugiau pavyzdžių.
5. Kodėl gyvendami svetur žmonės asimiliuojasi? Pasvarstykite, gerai tai ar blogai.
6. Ar gyvenant svetur lengva / sunku prarasti savo tautinę tapatybę?

3. Išnagrinėkite žurnalo „Veidas“ karikatūrą.

1. Ką autorius norėjo šia karikatūra pasakyti?
2. Padiskutuokite apie dabartinę emigraciją. Kaip ją būtų galima sustabdyti?

6.3 Lietuviai, pasklidę po pasaulį

4. Išnagrinėkite rašytinį šaltinį ir atsakykite į klausimus, atlikite užduotis.

Nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo gyventojų skaičius mūsų šalyje sumažėjo 898 tūkst. – tai sudaro apie 24,3 proc. gyventojų 1990 m. Dėl natūralios žmonių kaitos (gimimų / mirimų) gyventojų skaičius sumažėjo 243 tūkst., o dėl emigracijos – 659 tūkst. Nors emigracija pati savaime nėra neigiamas reiškinys, tačiau Lietuvos atveju dideli emigracijos ir maži imigracijos mastai šaliai kelia nemažai iššūkių: kinta demografinė struktūra (visuomenė sensta), ima trūkti darbo jėgos, nuteka protai, galiausiai valstybės vystymuisi neigiamai atsiliepia aukštą kvalifikaciją turinčių savo srities specialistų išvykimas. Nepaisant to, pastaruosius trejus metus pastebima atvirkštinė tendencija – į Lietuvą imigruoja daugiau asmenų nei emigruoja iš jos.

Pagal www.123.emn.lt/

Klausimai ir užduotys.

1. Nustatykite, kiek sumažėjo Lietuvos gyventojų skaičius po nepriklausomybės paskelbimo.
2. Įvardykite, kokių priemonių būtų galima imtis, norint pristabdyti emigraciją.
3. Išvardykite, kokių iššūkių sukelia dideli emigracijos mastai. Pateikite kuo daugiau pavyzdžių.
4. Pasidomėkite, kokių tautybių žmonių pastaraisiais metais padaugėjo Lietuvoje.

6.3 Lietuviai, pasklidę po pasaulį

5. Pasitelkę internetą atpažinkite visame pasaulyje garsius lietuvių kilmės asmenis. Pavardes sujunkite su aprašymais.

Karolis Dionyzas Bučinskis	lietuvių kilmės JAV filmų kūrėjas, menininkas ir kuratorius, dažnai vadinamas amerikietiškojo avangardo kino krikštateviu.
Anthony Kiedis –	lietuvių kilmės JAV boksininkas, 1932 m. tapęs pasaulio sunkiasvorių kategorijos čempionu.
Jonas Mekas –	lietuvių kilmės JAV sportininkė, mišrių kovos menų kovotoja, UFC čempionė.
Antanas Mockus –	lietuvių kilmės garsus JAV aktorius, žinomas Čarlzo Bronsono pseudonimu.
Rose Gertrude Namajunas –	lietuvių kilmės Kolumbijos filosofas, pacifistas, matematikas, politikas. Du kartus buvo Bogotos miesto meru.
Albina Osipavičiūtė –	lietuvių kilmės amerikiečių muzikantas, JAV roko grupės „Red Hot Chili Peppers“ narys ir jos vokalistas, antros kartos lietuvis.
Juozas Šakis-Žukauskas –	Pirmoji lietuvaite olimpinė čempionė ir olimpinė rekordininkė, iškovojusi net du aukso medalius 1928 m. Amsterdamo olimpinėse žaidynėse.